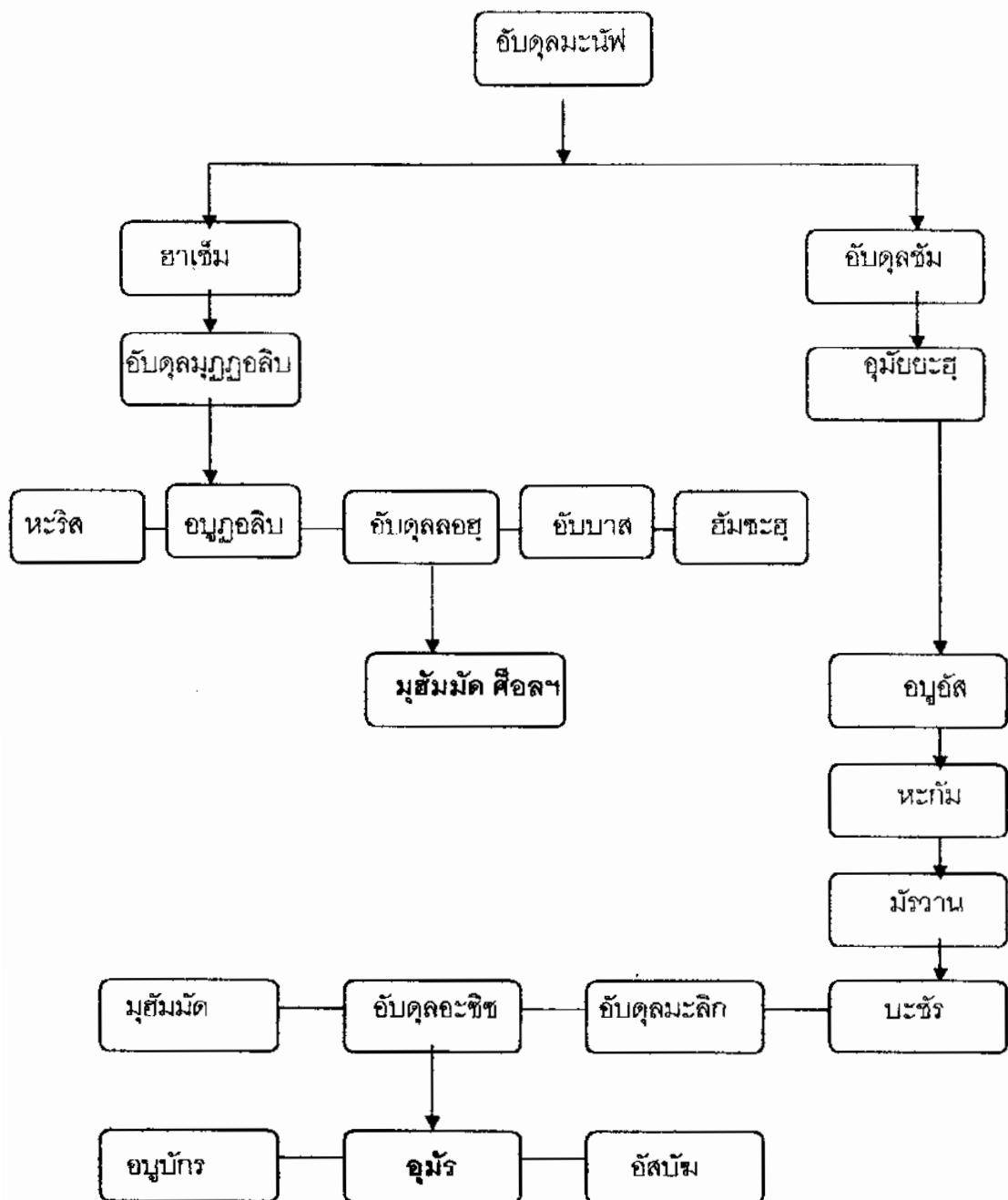

บทที่ 2

ชีวประวัติของเคาะลีฟะฮ์อุมัยร อิบนุ อับดุลอะซีซ

เชื้อสายต้นตระกูล

แผนภูมิแสดงการสืบเชื้อสายของอุมัยร อิบนุ อับดุลอะซีซกับเชื้อสายตระกูลของรูลุลลอฮุ ค็อล ฯ โดยผ่านอับดุลมะนัฟ

ท่านเคาะลีฟะฮ์อุมัยร เป็นบุตรของอับดุลอะซิช บุตรหะกัม บุตรอบี อัล - อาซ บุตรอุมัยยะฮ์ บุตรอับดุลซาม บุตรมานาฟ บุตรกุเรช บุตรกิลาฟ ท่านได้รับการขนานนามว่าอิหม่าม และได้รับการยกย่องให้เป็นอุลามาอูที่เชี่ยวชาญ และมีตำแหน่งเป็นอะมีรุล - มุอิมีนีน⁷ เป็นผู้สืบตระกูลกุเรชจากราชวงศ์อุมัยยะฮ์ เป็นชาวเมืองมะดีนะฮ์ ต่อมาได้ย้ายจากมะดีนะฮ์ไปพำนักอยู่ในประเทศอียิปต์ ท่านดำเนินชีวิตอย่างคนสมณะ และท่านคือผู้สืบเชื้อสายราชวงศ์อุมัยยะฮ์ที่ถูกทำนายไว้ว่าเป็นชายผู้มีแผลเป็นที่ใบหน้าซึ่งจะมาสร้างคามยุติธรรมให้เกิดขึ้นบนผืนแผ่นดิน (Sham al-Din Muhammad, 1992: 114) อับดุลลฮุ อิบน์ อับดุลหะกัมกล่าวว่า " อุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิชได้เกิดที่นครมะดีนะฮ์" มุหัมมัด อิบน์ ซะดี ได้บันทึกไว้ว่า"อุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิช ได้เกิดในปี ฮ.ศ. 63 ซึ่งเป็นปีที่ท่านหญิงมัยมูนะฮ์ภริยาของท่านรอสูลุลลฮุ ค้อลฯ เสียชีวิต ('Abd Allah, 1998:12) จากหลักฐานต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ได้มีการบันทึกไว้ว่าอุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิชได้เกิดที่นครมะดีนะฮ์ แต่มีบันทึกที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับปีที่ท่านเกิด โดยมีการบันทึกทางประวัติศาสตร์ได้บันทึกไว้ว่าปีที่ท่านเกิดอยู่ในระหว่างช่วงปี ฮ.ศ 59 - 62 แม้จะมีบันทึกที่ขัดแย้งกันอยู่บ้างเกี่ยวกับปีเกิดของท่าน แต่ก็ไม่มีผลต่อการศึกษเกี่ยวกับชีวประวัติของท่านแต่อย่างใด ('Abd al-Shāfi Muhāmmad, 1984: 169)

แม้บันทึกทางประวัติศาสตร์ส่วนมากจะให้น้ำหนักไปว่าท่านถือกำเนิดขึ้นที่เมืองมะดีนะฮ์ แต่ยังมีอีกบันทึกหนึ่งที่กล่าวว่า ท่านอุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิช ได้เกิดที่แฮลวาน (Hitwan) ซึ่งเป็นหมู่บ้านแห่งหนึ่งอยู่ในประเทศอียิปต์ เวลานั้นบิดาของท่านเป็นข้าหลวงใหญ่ปกครองประเทศอียิปต์คือในช่วงฮิจญเราะฮ์ศักราชที่ 61 ถึง 63 ส่วนมารดาของท่านก็คือ อุมมุลฮาซิม เป็นธิดาของฮาซิม บุตรของอุมัยร อิบน์ ค็อกฏอบ ตามบันทึกทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า ในช่วงวัยเด็กของท่านถูกม้าพยศตัวหนึ่งวิ่งเข้าชนอย่างแรงถึงขนาดเกิดเป็นรอยแผลและมีเลือดไหลที่บริเวณใบหน้า กล่าวกันว่าผู้เป็นบิดาของท่านตกใจมากเมื่อเห็นแผลที่ใบหน้าของท่าน ผู้เป็นบิดาได้เข้ามาเช็ดเลือดที่ใบหน้าให้และกล่าวว่า " เจ้าเป็นทายาทของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ ต่อไปหากเจ้ามีรอยแผลเป็นที่ใบหน้า เจ้าอาจจะเป็นผู้ที่ประเสริฐยิ่งตามที่ท่าน อุมัยร อิบน์ ค็อกฏอบได้เคยกล่าวทำนายไว้ว่า

مَنْ وَلِدِي رَجُلٌ يُوَجِّهُهُ شَجَّةٌ يَمْلَأُ الْأَرْضَ عَدْلًا

⁷ เป็นตำแหน่งผู้นำสูงสุดของราชอาณาจักรอิสลาม

ความว่า “ ในบรรดาลูกหลานของฉันจะมีชายคนหนึ่งซึ่งมีตำหนิรอยแผลบนใบหน้า เขาจะทำให้แผ่นดินเต็มไปด้วยความยุติธรรม (อีกครั้งหนึ่ง) ” (al- Suyūti, 1988: 273)

อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซเป็นคณบดีชาว รูปร่างบอบบาง ใบหน้าละเอียดอ่อน ตาคม มีผมสีเทา มีเคราดกดำสวยงาม ตากลม บริเวณใบหน้าของเขาจะมีรอยแผลที่สามารถมองเห็นได้อย่างเด่นชัด ฏอกเราะห์ อิบน์ รอบีอะฮ์ กล่าวไว้ว่า “ วันหนึ่งในขณะที่อุมร์ยังอยู่ในวัยเด็กท่านได้เข้าไปในคอกม้าของบิดา ม้าตัวหนึ่งเกิดพยศและกระโดดเข้ากระทกชนที่บริเวณใบหน้าของท่านทำให้แตกเป็นรอยแผลและมีเลือดไหล เมื่อบิดาเห็นเข้าก็ตกใจมาก รีบวิ่งเข้ามาหา และเช็ดเลือดที่ไหลเต็มใบหน้าพร้อมกับปลอบใจและกล่าวว่ากับลูกชายของตนเองว่า “ เจ้าเป็นทายาทของราชวงศ์ อุมัยยะฮฺ หากเจ้าเกิดมีแผลเป็นที่ใบหน้า เจ้าก็จะเป็นคนที่ประเสริฐยิ่ง ”

อุมร์เป็นคนฉลาดหลักแหลมมาตั้งแต่ยังเด็ก ในบันทึกของฏีมาน อิบน์ อิศมาอิล (Timan Ibn Ismail) บันทึกไว้ว่า “ วันหนึ่งในขณะที่อุมร์ยังเด็กผู้เป็นมารดาเห็นเขานั่งร้องไห้ ผู้เป็นมารดา ก็เข้ามาปลอบใจและถามลูกชายว่า “ เด็กน้อยเจ้าเป็นอะไรหรือ ทำไมเจ้าจึงร้องไห้ ? ” อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซตอบว่า “ ข้านี้ถึงความตายที่กำลังจะมาถึงข้าจึงร้องไห้ ” เมื่อได้รับคำตอบเช่นนั้นผู้เป็นมารดาถึงกับน้ำตาไหลลงหน้า ในเวลานั้นแม้ว่าอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซยังอยู่ในช่วงวัยเด็กแต่ด้วยอัจฉริยภาพของเขาสามารถท่องจำอัล- กุรอาน ได้ทั้งหมดซึ่งสร้างความปลื้มปิติยินดีให้กับผู้เป็นบิดา มารดาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เป็นมารดาถึงกับน้ำตาไหลด้วยความภาคภูมิใจในตัวลูกชาย (Muhammad Ahmad , 1992: 115-116)

การศึกษา

ในวัยเด็กอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซใช้ชีวิตแบบเด็กทั่วๆ ไป เมื่อเขาเจริญวัยเข้าสู่ช่วงอายุที่ต้องศึกษาค้นคว้าด้วยความต้องการของเขาเอง และมีความตั้งใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับจริยธรรมและสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งในขณะนั้นผู้เป็นบิดาเป็นข้าหลวงใหญ่อยู่ในอียิปต์ แต่แทนที่อุมร์จะตั้งใจที่จะได้ไปอยู่พร้อมกับบิดา เขากลับบอกกับบิดาว่า “ ใ้ท่านพ่อ ข้าหวังว่าท่านและตัวข้าเอง น่าจะได้รับประโยชน์จากตัวข้ามากกว่านี้ ” เมื่อบิดาได้ยินดังนั้นก็ย้อนถามเขากลับไปว่า “ เจ้าหมายความว่าอะไรหรือ ? ” อุมร์ก็ตอบว่า “ ข้าอยากจะทำให้ท่านส่งข้าไปที่นครมะดีนะฮฺมากกว่า เพื่อข้าจะได้ศึกษาค้นคว้าในแขนงวิชาต่าง ๆ จากนักปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญที่นั่น ” จากคำตอบดังกล่าวได้สร้างความประหลาดใจให้กับผู้เป็นบิดาเป็นอย่างยิ่ง ต่อมาเมื่อท่านอุมร์สามารถท่องจำอัล- กุรอาน ได้ทั้งหมดผู้เป็นบิดาจึงส่งท่านไปยังมะดีนะฮฺพร้อมกับผู้ติดตามคนหนึ่ง ครั้นเมื่ออุมร์เดินทางถึงไปยังนครมะดีนะฮฺ ท่านก็ได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าจากนักปราชญ์ชาวกุรอัยฮฺหลายต่อหลายท่าน ที่นั่นท่านได้ศึกษาวิชาศาสนา ศึกษาเกี่ยวกับการรายงานหะดีษ วรรณกรรมต่าง ๆ

จนกระทั่งท่านเองเป็นผู้เชี่ยวชาญในหลายสาขาวิชา และกลายเป็นที่รู้จักไปทั่วเมืองนครมะดีนะฮ์ กล่าวกันว่าบรรดานักวิชาการรุ่นราวคราวเดียวกับท่าน ท่านเป็นนักวิชาการที่เด่นที่สุด ซึ่งในสมัยนั้นมีนักปราชญ์หลายท่านที่ศึกษามาในรุ่นราวคราวเดียวกัน อย่างท่าน นะซัน อัลบัสรี^๘ (al-Sharbāsi, nd :11) และท่านอื่น ๆ อีกหลายท่าน แม้ท่านจะศึกษาจนกระทั่งกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญ แต่การศึกษาหาความรู้ของท่านไม่ได้หยุดอยู่แค่นั้น ทุกครั้งที่ท่านมีปัญหาหรือข้อสงสัยท่านจะศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง โดยท่านได้คัดนักวิชาการมุสลิมให้มาเป็นทีมที่ปรึกษาไว้ถึง 10 ท่าน (Ibn Kathir, 1992: 200-201)

ตามบันทึกของท่านเคาะหาบะฮ์รุลลอฮ์หลายท่าน อย่างเช่น อับดุลลอฮ์ อิบน์ อับฏอลิบ อนัส อิบน์ มาลิก และซาอิบ อิบน์ญะฮัดว่า อุมร์ อิบน์ อับดุลอะซิชได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนกับบรรดา تابعีอื่นที่สำคัญๆหลายท่าน นอกจากนั้นท่านได้มีโอกาสศึกษากับนักปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญ อย่างเช่น ชะอิด อิบน์ อัล-มุซัยยิบ (Ibn ‘Abd Hakam, nd : 23) และอีกคนหนึ่ง ที่อุมร์ อิบน์ อับดุลอะซิช มีโอกาสได้ศึกษาเรียนรู้คือ อับดุลลอฮ์ อิบน์ อับดุลลอฮ์ อิบน์ อะตะบะฮ์ (Ibn Kathir, 1992 : 201)

อุมร์ อิบน์ อับดุลอะซิชได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาหาความรู้เป็นอย่างมาก ท่านจะตั้งใจศึกษาในแต่ละประเด็นอย่างละเอียดถี่ถ้วน ครั้งหนึ่งท่านถึงกับกล่าวออกมาว่า "จงผูกพันความโปรดปรานที่ได้รับจากอัลลอฮ์ด้วยความกตัญญู และผูกพันความรู้ด้วยการบันทึก " ท่านมีแนวคิดว่า ความรู้นั้นมีใช้สิ่งที่จะนำมาซึ่งความหึงหวงหรือความมีชื่อเสียง แต่ความรู้คือสิ่งที่จะต้องนำมาซึ่งวิถีทางแห่งจริยธรรมที่ดีงามและการนำมาซึ่งการปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้มา" ครั้งหนึ่งท่านได้มีสาส์นไปยังท่านอับดุลเราะห์มานว่า "ความรู้และการนำมาซึ่งการปฏิบัติตามที่ได้เรียนรู้ นั้นจะต้องเป็นของคู่กัน เป็นสิ่งที่แยกกันไม่ได้ เพราะฉะนั้นท่านจงเป็นคนที่มีความรู้และนำความรู้มาสู่การปฏิบัติ ประชาชาติใดที่มีความรู้แต่ไม่ได้นำมาสู่การปฏิบัติ ความรู้นั้นก็จะเป็นภัยต่อตัวเขาเอง (al-Zuhaili, 1992 : 58)

ท่านอุมร์ได้มีโอกาสศึกษากับผู้รู้หลายต่อหลายท่าน แต่ที่อุมร์พอใจมากที่สุดเห็นจะเป็นท่าน อิบน์ อะตะบะฮ์ ซึ่งส่วนมากแล้วท่านจะหาโอกาสไปนั่งฟังการถ่ายทอดความรู้จากท่านผู้นี้มากกว่าบุคคลอื่น อิบน์อะตะบะฮ์เป็นผู้ที่มีความรู้ และเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านวิชาการหลายสาขา ในขณะที่ท่านอุมร์เข้ามารับตำแหน่งเป็นข้าหลวงใหญ่ในนครมะดีนะฮ์ อุมร์ได้กล่าวว่า "ฉันได้ศึกษารายงานจากท่านอุมัยยิดะฮ์มากกว่าจากนักวิชาการท่านอื่น ๆ อีกหลายท่าน" และท่านได้เคย

^๘ ท่านคือ นะซัน อิบน์ ยะซาร์ อัล-บัสรี เป็นอิหม่ามและนักปราชญ์ในบัสเราะ เกิดที่นครมะดีนะฮ์

กล่าวไว้ว่า "การเข้ามาจับฟังการถ่ายทอดความรู้จากท่านอุบัยดีละฮ์เป็นสิ่งที่ข้าเองพอใจมากกว่าสิ่งใด ๆ ในโลกนี้" (al- Zubaili, 1992: 60)

1. สาณศิษย์ของเคาะลีฟะฮุมัร อิบน์ อับดุลอะซิซ

ท่านอุมัร อิบน์ อับดุลอะซิซ นอกจากจะเป็นที่รู้จักกันในตำแหน่งเคาะลีฟะฮุแล้ว ท่านยังเป็นที่ยอมรับในนามของนักปราชญ์ผู้เชี่ยวชาญอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองท่านจึงมีลูกศิษย์ลูกหาเป็นจำนวนมาก ซึ่งศิษย์ของท่านส่วนมากแล้วจะเป็นคนในยุคตราบีอื่น (ยุคหลังจากเคาะฮาบะฮ์) เช่น ชุัยรีย มุฮัมมัด อิบน์ มูญกะดีร์ ยะหฺยา อิบน์ ชะอีด มุสลิมะฮ์ อิบน์ อับดุลมะลิก รอยาฮฺ อิบน์ ฮัยวะฮ์ อะยุบ และฮะมิด ฯลฯ

2. ปราชญ์ร่วมสมัยกับเคาะลีฟะฮุมัร อิบน์ อับดุลอะซิซ

ในสมัยของท่านนับได้ว่าเป็นยุคแห่งความรุ่งเรืองทางวิชาการอีกยุคหนึ่ง เพราะในสมัยนั้นมีนักปราชญ์เกิดขึ้นมากมาย นักปราชญ์ร่วมสมัยที่เป็นที่รู้จักในยุคเดียวกับท่านมีอยู่มากมายหลายท่าน แต่ที่เป็นที่กล่าวขานมากที่สุดก็ ได้แก่ อนูอะมามะฮ์ ชะอีด อิบน์ สะฮัล คอริยะฮ์ อิบน์ ชัยดี ชาเล็ม อิบน์ อับยะดี บุสรฺ อิบน์ ชะอีด อนูอุสมาน อนูฎุสา ชะฮฺร์ อิบน์ เฮาซิบ หะนัฟ อิบน์ อับดุลเลาะ มุสลิม อิบน์ ยะซาร์ อัล- บัศรียฺ อีซา อิบน์ ฎอลฮะฮ์ อิบน์ อุบัยดีลแลฮ์ อัล- ตะมีมีฮ์ ซึ่งนักปราชญ์เหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีเชื้อสายมาจากกูร็อยฮฺ (al- Zuhaili , 1992: 61)

อุปนิสัย

ท่านเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ต้งาม อีกทั้งยังเป็นผู้ที่มีสติปัญญาเป็นเลิศ ท่านเป็นคนพูดน้อย มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการเมืองการปกครองเป็นอย่างดี ท่านเน้นหนักในเรื่องความยุติธรรมเท่าที่สามารถจะทำได้ มีความชำนาญในด้านงานวิชาการ เป็นนักปราชญ์ที่มีความเชี่ยวชาญในหลายสาขาวิชา มีปัญญาฉลาดหลักแหลมมีความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับศาสนา ท่านปฏิบัติศาสนกิจต่อเอกองค์อัลลอฮ์อย่างต่อเนื่อง มีความสมณะ (Ibn Ahmad, 1992: 120) ในบันทึกของท่านอะฏาะฮ์ได้บันทึกไว้ว่า ในช่วงการดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮุ อุมัร อิบน์ อับดุลอะซิซในช่วงกลางคืนของทุก ๆ คืน หลังเสร็จสิ้นภารกิจท่านจะมานั่งร่วมกับบรรดานักปราชญ์เพื่อตักเตือนซึ่งกันและกันถึงความตายและวันอาคีเราะฮ์และทุกครั้งที่มาร่วมชุมนุมกันทุกคนจะร้องให้ น้ำตานองหน้า (al - Dhahabi, 1992 : 138)

ท่านหญิงฟาฏิมะฮฺ ภริยาท่านหนึ่งของท่านอุมัร อิบน์ อับดุลอะซิซ ได้กล่าวว่า อุมัร อิบน์ อับดุลอะซิซเป็นผู้ที่รักการละหมาดและถือศีลอดมาก และเราเองไม่เคยเห็นผู้ใดที่ย่ำเกรงต่ออัลลอฮ์

เหมือนท่านอุมร์ อิบน์ อัลคัลละอ์ฮิซ ทุกครั้งที่ท่านละหมาดอิซาอู ท่านก็จะนั่งอยู่ในมัสยิดท่านจะขอพรจากเอกองค์อัลลอฮ์ด้วยความถ่อมตน บางครั้งท่านถึงกับน้ำตานองหน้า ท่านสามารถนั่งขอพรอยู่อย่างนี้ได้ตลอดทั้งคืน (al-Dhahabi, 1992 :137) ท่านเป็นคนที่ให้ความสำคัญต่อเวลาเป็นอย่างมาก ทุกวันท่านจะทำงานตามหน้าที่ที่ต้องทำให้เสร็จสิ้น ท่านจะไม่ผลัดวันประกันพรุ่งเด็ดขาด ในแต่ละวันท่านจึงเต็มไปด้วยภารกิจที่ต้องปฏิบัติ มีคนเคยกล่าวต่ออุมร์ว่า " ไอ้อะมีร์ อัล-มุมีนีน ถ้าหากท่านขึ้นรถม้าออกไปเที่ยวตามอียิปต์ ท่านก็จะได้พักผ่อนอย่างสนุกสนาน" อุมร์ได้ตอบว่า "แล้วใครกันเล่าที่จะมาทำงานแทนข้าในวันนี้" (Muhammad 'Abd Latif, 1984 : 168) ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของท่านอุมร์ อิบน์ อัลคัลละอ์ฮิซคือ การให้ความสำคัญต่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีรายงานว่าครั้งหนึ่งท่านได้กล่าวแก่ท่านหญิงฟาฏิมะฮะ บินตี อัลคัลละอ์ฮิซภรรยาคนหนึ่งของท่าน ซึ่งขณะนั้นท่านมีเครื่องเพชรอยู่ในครอบครองมากมายซึ่งเป็นผู้เป็นบิดาของนางมอบให้ ว่า " เจ้าจะเลือกข้าเป็นสามีหรือ จะต้องคืนเครื่องเพชรให้แก่กองคลัง ? ฟาฏิมะฮะฮ์ได้ตอบว่า " ข้าจะเลือกท่านเป็นสามีของข้าและจะคืนเครื่องเพชรต่าง ๆ ให้แก่กองคลัง" ครั้นต่อมาเมื่อท่านอุมร์ อิบน์ อัลคัลละอ์ฮิซเสียชีวิตและยะซิดขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์ ยะซิดได้กล่าวแก่ฟาฏิมะฮะฮ์ซึ่งเป็นน้องสาวว่า " ถ้าหากเจ้าต้องการเครื่องเพชรคืนข้าก็จะคืนให้ แต่ฟาฏิมะฮะฮ์กลับตอบว่า ข้าจะไม่ขอคืนเครื่องเพชรที่ข้าได้คืนให้แก่กองคลัง ในขณะที่อุมร์ยังมีชีวิตและแม้ว่าท่านอุมร์จะเสียชีวิตไปแล้วข้าก็จะไม่ขอรับคืนเด็ดขาด " (Ibrahim Hasan, 1964 : 330) เคาะลีฟะฮ์อุมร์ อิบน์ อัลคัลละอ์ฮิซทำความสะอาดภายในบ้านด้วยตัวของท่านเอง ท่านได้เคยกล่าวไว้ว่า "ฉันไม่ได้มีอะไรเหนือกว่ารอซูลุลลอฮ์ คือละหมาด ซึ่งท่านเองทำงานทุกอย่างภายในบ้านด้วยตัวของท่านเอง และท่านจึงทำงานภายในบ้านทุกอย่างและยังจะช่วยเหลือเครือญาติอีกต่างหาก"

ท่านอุมร์จะมีรายได้ปีละประมาณ สี่หมื่นดีนาร์ แต่ต่อมาท่านได้มอบรายได้เกือบทั้งหมดให้กับกองคลังเหลือไว้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวประมาณแค่สี่ร้อยดีนาร์เท่านั้น กล่าวกันว่าก่อนที่ท่านเข้ารับตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์ท่านจะใส่เสื้อผ้าเนื้อดีราคาสูงแต่หลังจากที่ท่านได้เข้ามารับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ท่านกลับเลือกที่จะสวมใส่เสื้อผ้าธรรมดาราคาถูกเป็นอาภรณ์ปกปิดร่างกาย (al-Shalabi, nd : 62)

ในบันทึกของท่านมะฮฺมูน อิบน์ มุฮัมมัดได้บันทึกไว้ว่า ท่านหญิงฟาฏิมะฮะฮ์ภรรยาของท่านได้เล่าให้ฟังว่า วันหนึ่งขณะที่ท่านอุมร์กำลังขอพรต่ออัลลอฮ์ ท่านมีอาการระห้อยให้มีน้ำตาคลอเบาทั้งสอง เมื่อข้าพเจ้าเห็นดังนั้น ข้าพเจ้าก็เรียนถามท่านออกไปว่า ไฉนท่านจึงร้องไห้ ? ในเมื่ออัลลอฮ์ก็ได้ทรงให้การชี้นำแก่ท่านให้อยู่ในแนวทางหรือแบบฉบับของท่านรอซูลุลลอฮ์ คือละหมาด ท่านเองเป็นผู้ที่คอยห้ามปรามการทำความชั่ว ละม้ายทำลาย การอวดดีเรื่องไร้สาระมิให้แทรกเข้าสู่

ศาสนา มาตลอด ท่านก็ตอบว่า “หรือแค่นี้จะเป็นสิ่งยืนยันได้แล้วว่า ข้าเองจะเป็นข้าทาสผู้ภักดีและเป็นผู้ประพฤติดีได้แล้ว” (Ibn ‘Abd Rabbih, 1987 : 182)

ดั่งที่อัลลอฮ์ได้กล่าวไว้ว่า

﴿ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيَِّّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾ ﴾

ความว่า “ โอ้พระเจ้าของข้า แท้จริงพระองค์ได้ประทานอำนาจแก่ข้าและทรงสอนข้าให้รู้ การทำนายฝัน พระผู้ทรงสร้างชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน พระองค์เป็นผู้คุ้มครองข้าทั้งในโลก ดุนยาและอาคิเราะฮ์ ขอพระองค์ทรงให้ข้าตายในสภาพเป็นผู้มอบน้อม และทรงให้ข้ารวมอยู่ในหมู่ คนดีทั้งหลาย” (ยูซุฟ : 101)

ในวันพักของท่านมุสลิมะฮ์ อิบน์ อับดุลมะลิกได้กล่าวว่า วันหนึ่งข้าพเจ้าได้ไปเยี่ยม อากการป่วยของท่านเคาะลีฟะฮ์อุมร์ อิบน์ อับดุลอะซิช บังเอิญข้าพเจ้าเหลือบไปเห็นเสื้อของท่าน มีรอยเปื้อนติดอยู่ ข้าพเจ้าจึงเรียนให้พระนางฟาฏิมะฮ์ ภริยาของท่านทราบเพื่อนำเสื้อตัวนั้นไปซัก ล้าง และนางก็รับคำของข้าพเจ้าว่า อินชาอัลลอฮ์ หลังจากนั้นข้าพเจ้าก็กลับออกมา หลายวัน ต่อมาข้าพเจ้าก็มีโอกาสไปเยี่ยมอากการป่วยของท่านอีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าก็พบว่ารอยเปื้อนบนเสื้อ ของท่านยังไม่ได้ซัก ข้าพเจ้าจึงเรียนถามพระนางฟาฏิมะฮ์ไปว่า เหตุใดนางจึงยังไม่ได้ซักล้างรอย เปื้อนบนเสื้อของท่านเคาะลีฟะฮ์ นางก็ตอบข้าพเจ้าว่า “ขอยืนยันต่ออัลลอฮ์ ข้าจะนำเสื้อของ ท่านไปซักล้างได้อย่างไรในเมื่อเสื้อของท่านมีอยู่เพียงตัวเดียวเท่านั้น” (al - Humaidi, 1998 : 223)

การได้รับแต่งตั้งเป็นข้าหลวง

อุมร์ อิบน์ อับดุลอะซิชได้รับการแต่งตั้งจากอัล -วะลีด อิบน์ อับดุลมะลิก ซึ่งดำรงตำแหน่ง เป็นเคาะลีฟะฮ์ในขณะนั้น ให้เป็นข้าหลวงใหญ่ประจำเมืองมะดีนะฮ์ในเดือนรอบีอุลอะวัล (Rabī‘u al-Awwal) ฮ.ศ 87 ในขณะที่ท่านมีอายุ 25 ปี และอุมร์ อิบน์ อับดุลอะซิชก็ได้แต่งตั้งอับบูกัร อิบน์ มุฮัมมัด อิบน์ อุมร์ อิบน์ ฮัซมี เป็นผู้พิพากษาประจำเมืองนครมะดีนะฮ์ (Ibn Sa‘d, nd : 244)

ในช่วงที่อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิชดำรงตำแหน่งเป็นผู้ปกครองนครมะดีนะฮ์ มักกะฮ์ และฏอฮิฟในปี ฮ.ศ. 86 จนถึงปี ฮ.ศ. 93 ท่านได้มีโอกาสประกอบพิธีหัจญ์พร้อม ๆ กับประชาชนที่มาประกอบพิธีหัจญ์หลายครั้ง ในขณะที่ท่านดำรงตำแหน่งเป็นผู้ปกครองมะดีนะฮ์นั้น ท่านได้บูรณะซ่อมแซมและขยายมัสยิดนบี ค็อล ฯ ตามรับสั่งของเคาะลีฟะฮ์อับดุล-วาสิด ท่านได้ขยายสุสานของ นบี ค็อล ฯ สมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งผู้ปกครองเมืองมะดีนะฮ์นั้น เป็นสมัยที่รุ่งเรืองและเป็นสมัยหนึ่งที่มะดีนะฮ์ถูกปกครองด้วยความเป็นธรรม เพราะทุกครั้งที่ท่านมีปัญหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิชก็จะปรึกษากับนักปราชญ์มะดีนะฮ์ ที่ท่านได้เลือกสรรไว้ซึ่งมีทั้งหมด 10 ท่าน อนัส อิบน์ มะลิก ได้กล่าวว่า " ฉันไม่เคยละหมาดข้างหลังอินฮามท่านใดที่ฉันเห็นว่าการละหมาดของท่านเหมือนท่านรอซูลุลลอฮ์ ยกเว้นการละหมาดกับผู้ชายคนนี้ (Ibn Kathir, 1992: 200) อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิชได้รับตำแหน่งเป็นข้าหลวงปกครองมะดีนะฮ์ประมาณ 6 ปี ในช่วงนี้การเป็นอยู่ของประชาชนมะดีนะฮ์จะมีแต่ความสงบสุข ชาวมะดีนะฮ์และประชาชนทั่วไปต่างให้การยอมรับต่อท่านในช่วงที่ท่านปกครองมะดีนะฮ์อยู่นั้นไม่เคยมีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้นเลย จะมีก็เพียงเหตุร้ายที่เกิดขึ้นในการลงโทษคอบีบ อิบน์ अबดุลลอฮ์ ตามคำสั่งที่ได้รับมาจากเคาะลีฟะฮ์อับดุลอะซิช อิบน์ अबดุลมะลิกเท่านั้น เคาะลีฟะฮ์อับดุลอะซิชได้มีสาส์นมายังท่านอุมร์ว่าให้ทำโทษคอบีบด้วยการโบย ท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิชก็ได้ทำการโบยคอบีบ แต่อาจจะเป็นเพราะความผิดพลาดทำให้คอบีบเสียชีวิต จากเหตุการณ์ดังกล่าวได้สร้างความเสียใจให้กับอุมร์เป็นอย่างมาก หลังจากนั้นเป็นต้นมาทุกครั้งที่มีผู้กล่าวสรรเสริญท่าน ท่านก็มักจะกล่าวว่า "ท่านไม่รู้หรือว่าเกิดอะไรขึ้นกับคอบีบ ?

เคาะลีฟะฮ์อับดุลอะซิชได้ปลดอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิชออกจากตำแหน่งข้าหลวงใหญ่ประจำเมืองมะดีนะฮ์ปีฮิจญ์เราะฮ์ 93 ตามคำร้องขอของอับ-ฮะญัด อิบน์ ยูซุฟ อับ-ฮะกอฟีซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นข้าหลวงในประเทศอิรัก โดยอ้างว่าท่าน อุมร์ เป็นผู้ให้ที่พักพิงแก่กบฏชาวอิรักที่หนีมามะดีนะฮ์

อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิชได้เดินทางกลับไปยังซีเรียโดยไม่มีตำแหน่งใด ๆ รองรับแต่ต่อมาหลังจากวะลิดได้เสียชีวิต เคาะลีฟะฮ์อับดุลอะซิชอุมัยยะฮ์ อิบน์ अबดุลมะลิกก็เข้ามารับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์แทน (ฮ.ศ 96-99) ท่านก็ได้เลือก อุมร์ ให้มารับตำแหน่งเป็นที่ปรึกษา ('Abd Shāfi, 1984 : 170-171)

หากจะย้อนไปดูอดีตการทำงานของท่านก็จะพบว่า ท่านได้เข้ารับตำแหน่งเป็นข้าหลวงในปี ฮ.ศ 87 หรือ ค.ศ 706 โดยท่านเคาะลีฟะฮ์อับดุลอะซิช (ฮ.ศ 86-96/ค.ศ 705-715) ซึ่งเป็นปีที่ท่านเคาะลีฟะฮ์อับดุลอะซิชแต่งตั้งอุมร์เป็นข้าหลวงให้มีอำนาจดูแลเมืองมะดีนะฮ์และมะกะฮ์ ซึ่งขณะนั้นท่านมีอายุได้ 25 ปีพอดี และในปีที่ 90 ก็ได้สั่งการให้ดูแลฏอฮิฟอีกเมืองหนึ่ง ท่านได้เข้าดำรงตำแหน่ง

ข้าหลวงตั้งแต่ปี ค.ศ 87-93 ในปี ค.ศ 89 และปี 90 ในขณะที่ท่านดำรงรับตำแหน่งข้าหลวงใหญ่ อยู่ที่มะดีนะฮ์ท่านได้มีโอกาสร่วมประกอบพิธีฮัจญ์กับผู้ประกอบพิธี และในปีที่ 91 ท่านได้มีโอกาสประกอบพิธีฮัจญ์ร่วมกับเคาะลีฟะฮฺอะลี ในช่วงที่ท่านดำรงตำแหน่งอยู่ที่มะดีนะฮ์นั้น ท่านได้พยายามศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ และในระบบการบริหารงานของท่าน ในขณะนั้นท่านได้พยายามเดินตามแบบอย่างของเคาะลีฟะฮฺผู้ทรงธรรมที่เดินตามแบบอย่างของท่านรอซูลุลลอฮฺ ค็อล ฯ ครั้งหนึ่งท่านได้ให้โอวาทต่อประชาชนของท่านว่า "โอ้มนุษยทั้งหลายจงยำเกรงต่ออัลลอฮฺและรับฟังคำสั่งของท่านเคาะลีฟะฮฺและจงนำมาสู่การปฏิบัติ ถึงแม้ว่าคำสั่งนั้นจะถูกถ่ายทอดมาจากทาสก็ตาม แท้จริงผู้ที่อาศัยอยู่ในโลกนี้จากพวกท่าน ล้วนแล้วแต่จะได้รับความขัดแย้งในหมู่พวกของท่าน ดังนั้นท่านจงยึดหมั่นบนแนวทางของข้าและแนวทางของเคาะลีฟะฮฺผู้ทรงธรรม ท่านจงกีดฟันอดทอด และจงระมัดระวังกับผู้ที่ชอบอุตริสิ่งใหม่ ๆ การอุตริจะนำไปสู่การหลงทาง (al- Zuhaili, 1992 : 120)

การได้รับแต่งตั้งเป็นเคาะลีฟะฮฺ

ครั้นเมื่อเคาะลีฟะฮฺสุไลมานไวยหนัก ท่านก็ได้เรียกรอয়াฮฺ มุฮัมมัด อิบน์ ซิยาบ อัล-ซุหรีรีย์ มะฮฺลุลและนักปราชญ์อีกหลายคนเข้าพบ จากนั้นเคาะลีฟะฮฺสุไลมานก็ได้เขียนพินัยกรรมเป็นคำสั่งเสีย โดยมีบรรดานักปราชญ์ที่ท่านเรียกเข้ามาเป็นพยาน สุไลมานได้สั่งเสียไว้ว่า " เมื่อข้ากลับคืนสู่อัลลอฮฺแล้ว จงพร้อมกันละหมาดและให้อ่านพินัยกรรมคำสั่งเสียนี้ต่อหน้าประชาชน เพื่อให้ผู้คนได้รับรู้กันอย่างถ้วนหน้า ด้วยเหตุนี้เองเมื่อเสร็จพิธีการละหมาดและพิธีศพของท่านซุหรีรีย์ก็ได้นำพินัยกรรมคำสั่งเสียของท่านออกมาอ่านต่อหน้ามวลชนทั้งหลายโดยที่คำสั่งเสียดังกล่าวได้มีใจความว่า " โอ้ผู้คนทั้งหลายท่านจะยินยอมหรือไม่ กับการที่จะให้ท่าน อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซ มารับตำแหน่งเคาะลีฟะฮฺหลังจากข้า ? พวกเขาทั้งหลายก็ตอบว่า " ใช่ ยินยอม " (al- Mas 'udi, 1987:193) จากนั้นซุหรีรีย์ ก็อ่านคำสั่งเสียต่อไปว่า "นี่คือ หนังสือจากบ่าวของอัลลอฮฺเคาะลีฟะฮฺสุไลมาน อะมีร์ มุมีนีนมายัง อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซ แท้จริงข้าได้แต่งตั้งท่านเป็นเคาะลีฟะฮฺหลังจากข้า และหลังจากท่านคนที่จะมารับตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮฺก็คือ ยะซิด อิบน์ अबดุลมะลิก เพราะฉะนั้นท่านทั้งหลายจงเชื่อฟังและจง ปฏิบัติตามเขา จงยำเกรงต่ออัลลอฮฺ และจงอย่าขัดแย้งกัน" (al-Iabari, 1991 : 59)

เคาะลีฟะฮฺอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซได้รับแต่งตั้งเป็นเคาะลีฟะฮฺในวันศุกร์ ของเดือนศอฟัร ปี ค.ศ 99 คือวันที่เคาะลีฟะฮฺสุไลมาน อิบน์ अबดุลมาลิกเสียชีวิตนั่นเอง (Ibn Kathir, 1992: 192) การปกครองของเคาะลีฟะฮฺสุไลมานได้สิ้นสุดลง และท่านก็ได้แต่งตั้งให้ท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซเป็นเคาะลีฟะฮฺสืบอำนาจต่อจากท่าน ซึ่งการแต่งตั้งของท่านได้เป็นไปตามประเพณีปฏิบัติ

ทั่วไปของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ที่ใช้ระบบรัชทายาทสืบทอดอำนาจ ความจริงแล้วเคาะลีฟะฮ์สุไลมานได้เคยแต่งตั้งบุตรชายของตนเองซึ่งมีชื่อว่า อะยุบแต่ว่าอะยุบได้เสียชีวิตก่อนเคาะลีฟะฮ์สุไลมาน ท่านจึงไม่มีทายาทคนใดที่จะมารับตำแหน่งสืบต่อจากท่าน ท่านจึงได้แต่งตั้งอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซให้ดำรงตำแหน่งเป็นเคาะลีฟะฮ์สืบต่อจากท่าน หลังจากที่ได้อภิเษกหรือกับรอยอาฮฺ อิบน์ ฮัยวะรียะห์และหลาย ๆ ท่านซึ่งต่างเห็นพ้องต้องกันให้เลือกท่าน อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซมาเป็นเคาะลีฟะฮ์ (Ibn 'Abd al-Hakam, 1927: 28-29)

ด้วยเหตุนี้เองครั้นเมื่อท่านป่วยหนักท่านจึงได้เรียกท่าน รกยาฮฺ อิบน์ ฮัยวะรียะห์ให้มาร่างสาส์นฉบับหนึ่งขึ้นเพื่อส่งไปยังท่านอุมร์ ซึ่งสาส์นฉบับนั้นมีใจความว่า "ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ผู้ทรงกรุณาปรานี ผู้ทรงเมตตาเสมอ นี่คือนสาส์นจากบ่าวของอัลลอฮ์สุไลมาน อามิรฺ รุลมุมีนีน ถึงอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซ แท้จริงข้าได้แต่งตั้งท่านเป็นเคาะลีฟะฮ์หลังจากข้า และขอแต่งตั้งท่านยะซิด อิบน์ अबดุลมะลิกให้ดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์คนต่อไปหลังจากท่าน ท่านทั้งหลายต้องรับฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของเขา จงอย่าเกรงต่ออัลลอฮ์และอย่าแตกแยก ท่านทั้งหลายจงอย่าได้เป็นคนโลภโมโหโส (Ibn Athir, 1987: 152) และในตอนสุดท้ายของสาส์นนี้ได้ระบุไว้ว่า ให้รวบรวมประชาชนทั้งหลายที่มีสติตาบิกเพื่อทำการให้สัตยาบันผู้ที่จะเป็นเคาะลีฟะฮ์หลังจากสุไลมานคือท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซและท่านยะซิดซึ่งจะมารับตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์คนต่อไปหลังจากท่าน (Ibn Athir, 1987: 153)

ครอบครัว

อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซิซมีพี่น้องหลายคนแต่ที่เป็นพ่อแม่เดียวกันก็คืออุมม์บักร ฮาซิม และมุหัมมัด (Ibn Kathir, 1992: 200) ส่วนภรรยา และลูกๆของท่านมีดังต่อไปนี้

1. ฟาฏิมะฮ์ บินตี अबดุลมะลิก อิบน์ มารวาน มีบุตรร่วมกัน 3 คนคือ อิศฮาก อะญูบ และมุซา
2. อุมมุลฮุสมาน บินตีซุฮัยบ์ อิบน์ ซะญาน มีบุตรด้วยกันเพียงคนเดียวคือ อิบรอฮีม
3. ละมีส บินตี อะลี อิบน์ ฮาริส ทั้งสองมีทายาทร่วมกัน 2 คน คือ अबดุลลฮฺ บักร และอุมมุลฮัมมาร์
4. อุมมูวะลัด มีลูกด้วยกัน 5 คน คือ अबดุลมะลิก วัลลิด ฮาซิม ยะซิด अबดุลลฮฺ अबดุลอะซิซ ซะญาน อะมีนะฮ์และอุมมุลฮฺ

ทายาทของท่านที่เป็นที่รู้จักมากที่สุดคือ अबดุลมะลิก ซึ่งบุตรชายของท่านคนนี้สามารถให้การสนับสนุนการทำงานของผู้เป็นบิดาได้เป็นอย่างดี แม้จะมีอายุน้อยก็ตาม และทายาทอีกคนหนึ่งคือ अबดุลอะซิซ ซึ่งต่อมายะซิดก็ได้แต่งตั้งท่านไปเป็นข้าหลวงใหญ่ปกครองดูแลมะดีนะฮ์และ

มักกะฮ์ และอีกคนหนึ่งคือ อับดุลลอฮ์ ด้วยความเฉลียวฉลาดของท่านต่อมาได้รับการไว้วางใจให้ไปรับตำแหน่งข้าหลวงใหญ่ดูแลเมืองกุฟะฮ์ (‘Afat Wasāl ,1998 : 91-92)

เคาะลีฟะฮ์อุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิช มีภรรยาทั้งหมด 4 คน ภรรยาคนแรกก็คือท่านหญิงฟาฏิมะฮะ บินตี อับดุลมะลิก เพราะหลังจากที่บิดาของท่านอุมัยรซึ่งดำรงตำแหน่งข้าหลวงใหญ่อยู่ที่อียิปต์เสียชีวิต อับดุลมะลิก ก็รับอุมัยรมาอุปถัมภ์ไว้ โดยนำมาเลี้ยงดูร่วมกับลูกๆ ของท่านเอง เมื่อท่านเห็นว่าอุมัยร เป็นคนดีมีศีลธรรม ท่านจึงตัดสินใจจัดการแต่งงานให้กับบิดาของท่าน คือ ท่านหญิงฟาฏิมะฮะ จากการแต่งงานของท่านทำให้นักกวีท่านหนึ่งได้เขียนเป็นบทกวีไว้ว่า

بِنْتُ الْخَلِيفَةِ وَالْخَلِيفَةُ جُدُّهَا أَخْتُ الْخَلِيفِ وَالْخَلِيفَةُ زَوْجُهَا

ความว่า “ พระธิดาแห่งเคาะลีฟะฮ์ หลานสาวเคาะลีฟะฮ์ พระชนินุสราเคาะลีฟะฮ์ เป็นภริยาของท่านเคาะลีฟะฮ์ ”⁹

นักประวัติศาสตร์ท่านนี้ได้บันทึกไว้ว่า ไม่มีหญิงใดเลยที่มีลักษณะเช่นพระนางฟาฏิมะฮะ ท่านมาจากตระกูลที่มีความเป็นเลิศทางปัญญา มีความเคร่งครัดทางศาสนา เคาะลีฟะฮ์อุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิชได้ใช้ชีวิตร่วมกับพระนางฟาฏิมะฮะ บินตี อับดุลมะลิกที่ดาบิก (Dabik) อย่างมีความสุข ท่านอุมัยรไม่เคยลืมช่วงชีวิตที่เคยอยู่ร่วมกับนาง (al- Zuhaili, 1992 : 22)

การเสียชีวิต

อุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิชได้ล้มป่วยลงที่เมืองฮามัส (Hamas) และเสียชีวิตที่เมืองดีร์ซิมอาน¹⁰ ส่วนสาเหตุของการเสียชีวิตของท่านเคาะลีฟะฮ์อุมัยร กล่าวกันว่า ยะซีด อิบน์ อับดุลมะลิก เป็นผู้วางยาพิษ โดยให้คนรับใช้ใส่ยาลงในน้ำดื่ม หลังจากนั้นต่อมาท่านก็ล้มป่วยลง และเสียชีวิตในเวลาต่อมา (Ibn Muhammad,1987: 185) เคาะลีฟะฮ์อุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิช ได้เสียชีวิตที่ดีร์ซิมอานในเดือนระยับ (Rajab) ปี ฮ.ศ. 101 ซึ่งท่านมีอายุได้ 39 ปี 6 เดือน พอดี จากการเสียชีวิตของท่านมีถกเถียงกันว่า เกิดจากแผนร้ายของคณในราชวงศ์อุมัยยะฮ์ (al- Suyuti, 1988 : 292) จากการล้มป่วยลงของท่านอุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิช ได้สร้างความไม่สบายใจให้กับประชาราษฎร์

⁹ พระธิดาเคาะลีฟะฮ์คือ พระธิดาของอับดุลมะลิก อิบน์ มัรวาน หลานสาวเคาะลีฟะฮ์คือ หลานสาวของมัรวาน อิบน์ อัล-หะกัม พระชนินุสราเคาะลีฟะฮ์คือ พระชนินุสราของวะลิด อิบน์ อับดุลมะลิก ภริยา_เคาะลีฟะฮ์คือ ภริยาของอุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิช

¹⁰ เป็นสวนหรือสถานที่ท่องเที่ยวในซีเรียและใกล้กันจะมีสุสานของเคาะลีฟะฮ์อุมัยร อิบน์ อับดุลอะซิช เดิมทีอยู่ในตัวเมืองของซีเรีย ถนน คอลิด อิบน์ วะลิด

เป็นอย่างมาก ท่านมีอาการเจ็บหน้าอกอันมีสาเหตุมาจากพิษของยาที่มีผู้แอบนำมาใส่ในน้ำดื่มให้ท่านดื่ม ซึ่งการกระทำดังกล่าวเกิดมาจากความอิจฉาริษยา ที่ต้องการให้ท่านก้าวลงจากตำแหน่งก่อนเหตุอันควร ก่อนที่ท่านจะเสียชีวิตท่านได้ซื้อที่ดินแปลงหนึ่งไว้เป็นสุสานสำหรับท่านในราคา 30 ดินาร์และแล้ววันที่ท่านต้องจากไปก็มาถึง (al-Sharbāsi, nd :17) นักประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่กล่าวกันว่าอุมัร อิบну อับดุลอะซิซได้เสียชีวิตลงหลังจากล้มป่วยลงไม่นาน ท่านก็เสียชีวิตลงที่หมู่บ้านแห่งหนึ่งซึ่งมีชื่อว่า ดิรฮิมฮาน ซึ่งตั้งอยู่ระหว่างทะเลสาบกับหะมาซ ท่านมีอายุได้ 39 ปี (Ibn Kathir, 1992 : 200) ท่านอยู่ในตำแหน่งเท่ากับเคาะลีฟะฮุอบัยบักร อัล- คิตฎิ พอดี คืออยู่ในตำแหน่งเพียง 2 ปีกว่า (al- Ahi, 1979 : 242) หลังจากเสร็จละหมาดวันศุกร์ก่อนที่อุมัรจะเสียชีวิตลูกของท่านก็ได้อ่านโองการอัลกุรอานที่อัลลอฮฺตรัสไว้ว่า

﴿ طَسَمَ ۖ تِلْكَ ءَايَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۖ لَعَلَّكَ بَنِعْ
نَفْسِكَ إِلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۖ إِن نَّشَأْ نُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ مِنَ
السَّمَاءِ ءَايَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ۖ﴾

ความว่า “ฏอ ซีน มีม เหล่านี้คือ โองการทั้งหลายที่ชัดเจน บางทีเจ้า (มุฮัมมัด) เป็นผู้ทำลายชีวิตของเจ้า เพราะพวกเขาไม่เป็นผู้ศรัทธา หากเราประสงค์เราจะให้มีสัญญาณหนึ่งจากฟากฟ้ามายังพวกเขา แล้วคอของพวกเขา ก็ยอมก้มลงต่อมัน ” (อัล-ซุอะรอฮฺ : 1-4) หลังจากนั้นท่านก็ได้เสียชีวิต

การเสียชีวิตของท่านเคาะลีฟะฮุอุมัร อิบну อับดุลอะซิซ เกิดจากน้ำมือของพวกบ่อนทำลายและไม่หวังดีเพียงไม่กี่คน การเสียชีวิตของท่านนับได้ว่าเป็นการเสียชีวิตในหนทางของอัลลอฮฺ ท่านปฏิเสธการรักษาอาการป่วยมาตลอด หลายครั้งที่มีคนอาสาจะรักษาอาการของท่าน แต่ท่านก็ปฏิเสธ สาเหตุเนื่องจากอุมัรระลึกเสมอว่าทุกสิ่งทุกอย่างมาจากอัลลอฮฺ ไม่ว่าจะเป็นการป่วยหรือความสุขสบาย และอัลลอฮฺเท่านั้นจะทรงบันดาลทุกสิ่งทุกอย่าง เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับท่านถึงขนาดทำให้ท่านต้องล้มป่วยในครั้งนี้ท่านรู้ว่าใครเป็นผู้กระทำ อุมัรเคยเรียกคนรับใช้คนนั้นมาสอบถามว่าท่านทำอย่างนี้ทำไม เขาตอบว่า เพราะมีคนมาว่าจ้าง ด้วยเงินจำนวนหนึ่งพันดินาร์ อุมัรก็ได้เรียกเงินจำนวนนั้นคืน จากนั้นก็นำไปคืนให้กองคลัง แล้วท่านก็ขับชายคนนั้นออกไป โดยสั่งให้ออกไปให้ไกลที่สุดมิฉะนั้นเขาเองจะพินาศ

แม้นักวิชาการส่วนใหญ่จะมีความเห็นตรงกันว่าท่านอุมัรได้เสียชีวิตเพราะถูกวางยาพิษ แต่ในบ้านที่กษัตริย์ของท่านอิบну อะบีดุลอะซิชได้บอกไว้ว่าท่านอุมัรเสียชีวิตเพราะเป็นโรคอันเกิดจากความผิดปกติในการรับประทานอาหารและไม่ให้ความสำคัญต่อสุขภาพของตัวเอง เพราะท่านทุ่มเทให้กับงานดูแลราษฎรและผลประโยชน์ของบ้านเมืองมากเกินไป ท่านอิบนุอะบีดุลอะซิชกล่าวว่า มีหมอชาวจีนโรมันมาอาสาที่จะรักษาท่านแต่ท่านก็ปฏิเสธ มาตลอด (al- Zuhaili, 1992 : 33-35)

อบูบักร อิบนุ อับดุลอะซิชได้บอกไว้ว่า ในขณะที่จะนำร่างของท่าน อุมัร อิบนุ อับดุลอะซิช เข้าสู่สุสาน ก็มีเหตุการณ์ที่ประหลาดเกิดขึ้น คือ เกิดพายุพัดกระหน่ำขึ้นมาย่างแรง และขณะที่มีลมพัดมาอย่างแรงนั้นก็มีแผ่นกระดาษแผ่นหนึ่งซึ่งมีข้อความเขียนไว้ว่า

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بِرَأْءِ مَنْ لَعَنَ مِنْهُ اللَّهُ لِعَمْرِ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ
مِنَ النَّارِ

ความว่า “ ขอขียนยัน ด้วยพระนามแห่งอัลลอฮ์ผู้ทรงยิ่งใหญ่ในความเมตตา ผู้ทรงยิ่งใหญ่ในความกรุณา อุมัร อิบนุ อับดุลอะซิชนั้น ปลอดภัยจาก (การลงโทษ) ด้วยไฟนรก ” แม้พวกเขาเห็นกระดาษดังกล่าวพวกเขาก็พร้อมใจกับร่างอันไร้วิญญาณแล้วนำเข้าสู่สุสานไปพร้อมกัน (al- ZuHaili, 1992 : 47)

ครั้งเมื่อท่านได้เสียชีวิตลงประชาชนรู้สึกเศร้าโศกเป็นอันมาก เพราะท่านเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม ท่านเป็นที่รักของบรรดาไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ ปกครองบ้านเมืองด้วยความเป็นธรรมมาตลอด ท่านหะสัน อัล-บัสรีได้กล่าวถึงท่านอุมัร อิบนุ อับดุลอะซิชไว้ว่า “ ผู้ทรงธรรมได้กลับคืนสู่ความเมตตาแห่งอัลลอฮ์แล้ว ผู้ชี้นำที่น่าจะเรียกว่ามะหฺดี คือท่านอุมัร อิบนุ อับดุลอะซิช หากมิใช่ท่าน ก็ต้องเป็นท่านนบีอีซา บุตรของมัรยัม ” (al- ZuHaili, 1992 : 47)

ในการเสียชีวิตของเคาะลีฟะฮ์อุมัร อิบนุ อับดุลอะซิช ญะรีร์ อิบนุ กุฎัยบีได้แสดงความเศร้าโศกกล่าวสดุดีเกียรติแก่ท่านไว้ว่า

يا خير من حج بيت الله واعتبرا ينعي النعاة أمير المؤمنين لنا
وسرت فينا بحكم الله يا عمرا حملت أمرا عظيما فاصطبرت له
تبكى عليك نجوم الليل والقمر فا شمس طالعة ليست بكاسفة

ผู้ประกาศข่าวการสิ้นประชนม์ของอะมีร์มุฮัมมัดนั้นว่า

โอ้ ผู้ซึ่งประเสริฐแล้วด้วยการนำเพ็ญฮัจญ์และอุมเราะฮ์ ณ. บัฏติลลาฮ์

ท่านได้รับภาระอันใหญ่หลวง และท่านก็อดทน

และท่านได้นำหลักการอิสลามมาสู่พวกเรา โอ้ อุมัร
ดวงอาทิตย์ปรากฏอยู่บนท้องฟ้าอันมืดสลัว ทั้งๆ ที่มีได้เกิดสุริยุปราคา
หมู่ดาวและดวงจันทร์พากันรำไห่ในการจากไปของท่าน
(Ibn 'Abd Rabbih , 1987 : 187)

ความประเสริฐ

ในบันทึกของท่านอับดุลอะหะกิม ได้บันทึกไว้ว่า ท่านอุมัร อิบну คือฎุออบ ซึ่งเป็นปู่ของท่าน ได้เคยฝันเห็นลูกหลานของท่านคนหนึ่งซึ่งมีชื่อว่า อุมัร ครั้นเมื่อท่านตื่นขึ้นมาและเดินไปเพื่อล้างหน้าทีอ่างล้างหน้าท่านก็รำพึงขึ้นมาว่า " ใครกันหรือคือลูกหลานของอุมัรที่ชื่ออุมัร และจะเดินตามรอยของอุมัร ? ท่านได้ย้าเกี่ยวกับความฝันของท่านหลายต่อหลายครั้ง " และในท้ายที่สุดท่านก็กล่าวออกมาว่า " หวังว่าความฝันของข้าจะเป็นความจริง ลูกหลานของข้าคนนั้นจะต้องมีสัญลักษณ์แห่งความยุติธรรมปรากฏอยู่บนใบหน้า วันที่เขามาปรากฏ วันนั้นสัญญาณแห่งความยุติธรรมก็จะปรากฏเต็มแผ่นดิน " (Ibn 'Abd Allah .1998: 11-12)

เคาะลีฟะฮ์ที่เรียกได้ว่าเป็นผู้ได้รับทางนำและควรได้รับการยกย่องมีทั้งหมด 5 ท่าน คือ อุมัยร อุมัร อูสมาน อะลีและอุมัร อิบนุ อับดุลอะซิชก็เป็นหนึ่งที่ควรได้รับการยกย่องให้เป็นผู้ทรงธรรม" (Ibn Kathir, 1992: 206)

ครั้งหนึ่งได้มีผู้ชายคนหนึ่งเข้าพบท่านอุมัร อิบนุ อับดุลอะซิช ผู้ชายคนนั้นได้กล่าวว่า "ฉันฝันได้เห็นนบีมุฮัมมัด คือล ฯ และเห็นอุมัยร อยู่ด้านขวา และมีท่านอุมัร อิบนุ คือฎุออบอยู่ทางด้านซ้าย ฉันมองเห็นคนสองคนกำลังทะเลาะกัน และฉันก็มองเห็นท่านอุมัร อิบนุ อับดุลอะซิชนั่งอยู่ต่อหน้านบี คือล ฯ" มีคนเคยกล่าวแก่อุมัรว่า " โอ้อุมัรจงปฏิบัติงานตามแนวทางของอุมัยรและอุมัร อิบนุ คือฎุออบเถิด แล้วท่านจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเคาะลีฟะฮ์ของอัลลอฮ์ ชายคนนั้นได้สาบานต่อหน้าอุมัร ขณะเดียวกันอุมัรก็ร้องไห้น้ำตาเงินทอง " (al-Suyūti, 1988: 275)

เมื่อมีการก่อตั้งอาณาจักรอับบาซียะฮ์ขึ้นที่แบกแดด พวกเขามีความโกรธแค้นต่อราชวงศ์อุมัยยะฮ์มาก ครั้งหนึ่งพวกเขาได้สมคบกับกบฏชาวซีเรีย ได้บุกมารื้อถอนสุสานและได้ทำร้ายศพของคนในราชวงศ์อุมัยยะฮ์ เช่นพวกเขาฆ่าศพของเคาะลีฟะฮ์สุไลมานและฮิชามไปเผา และอีกหลาย ๆ ศพถูกนำไปทำลาย แต่สุสานของเคาะลีฟะฮ์อุมัร อิบนุ อับดุลอะซิชกลับปลอดภัย ไม่ได้ถูกรื้อถอนแต่อย่างใด (al - Ahi ,1970: 244)

อนิสได้กล่าวว่า ทุกครั้งที่ฉันได้ยินละหมาดด้านหลังท่านอุมัร อิบนุ อับดุลอะซิช ฉันรู้สึกเหมือนกับว่าได้ละหมาดข้างหลังท่านรอซูลุลลอฮ์ (Ibn Sa'd, nd : 244) ซัยด์กล่าวว่าอุมัรจะโค้ง

รุกอู และกัมชูปดออย่างสมบูรณ์ และท่านจะลุกยืนและนั่งอย่างแผ่วเบา ซุฮัยล อิบน์ อับดุลอะซิชได้กล่าวไว้ว่า ฉันเคยพบกับท่านอุมร์ อิบน์ อับดุลอะซิชในขณะที่กำลังประกอบพิธีฮัจญ์ ในวันที่ท่านทำหน้าที่เป็นอะมีร์ฮัจญ์ ฉันได้กล่าวกับท่านว่า จงรู้เถิดว่าแท้จริงอัลลอฮ์ทรงรักอุมร์ เพราะอุมร์นั้นเป็นที่รักใคร่ชอบพอบของผู้อื่น และท่านผู้นี้อาจจะเคยได้ยินคำกล่าวของท่านอบูสุร็อยเราะฮ์ที่ได้กล่าวไว้ว่า " ครั้งหนึ่งท่านรอซูลุลลอฮ์ คือล ๔ ได้กล่าวว่า " เมื่ออัลลอฮ์รักบ่าวของพระองค์ ยิบรีลก็จะเรียกร้องว่า แท้จริงอัลลอฮ์รักคนนี้ ดังนั้นเจ้าทั้งหลายจงรักเขาเถิด " (al-Dhahabi, 1992:119) และอับยะฟิร อัล- บากีร์ได้กล่าวว่า ในทุก ๆ ประชาชาติจะมีคนที่เป็นที่รักของผู้อื่น และคนที่เป็นที่รักของผู้อื่นในราชวงศ์อุมัยยะฮ์ คือ อุมร์ อิบน์ อับดุลอะซิชเพราะท่านเป็นผู้สร้างเอกภาพให้เกิดขึ้นกับประชาชาติจนเป็นที่ยอมรับ (al - Dhahabi, 1992 : 120)

ในสมัยของเคาะลีฟะฮ์อุมร์ อิบน์ อัลค็อฏฏอบ คืนหนึ่งท่านได้ออกไปตรวจตราความเรียบร้อยรอบเมือง เมื่อนำท่านได้ยินหญิงนางหนึ่งพูดกับบุตรสาวของนาง โดยสั่งให้บุตรสาวของนางให้ผสมน้ำลงในนมเพื่อให้ได้ปริมาณมากขึ้นจะได้ขายได้เงินมา มาก ๆ แต่ลูกสาวกลับปฏิเสธ โดยให้เหตุผลว่า อุมร์ห้ามมิให้ผสมน้ำลงในนมเพื่อจำหน่าย ผู้เป็นแม่ก็บอกว่า จริงอยู่อุมร์ได้ห้ามไว้ แต่ตอนนี้ไม่มีอุมร์อยู่และอุมร์ก็ไม่เห็น แต่ลูกสาวก็ยังปฏิเสธโดยให้เหตุผลว่า แม้อุมร์จะไม่เห็นแต่อัลลอฮ์ทรงมองเห็น ทำให้อุมร์ประทับใจกับเหตุผลของสาวนางผู้นี้มาก ในเช้าวันรุ่งขึ้นท่านก็ได้เรียกอาซีมลูกชายเข้ามาหา และสั่งให้เข้าไปในหมู่บ้านเพื่อสืบหาสาวคนนั้น อาซีมก็ออกไปในหมู่บ้านและมองหาสาวดังกล่าวจนพบ และรู้ในภายหลังว่า เธอเป็นคนในตระกูล คีลาต ในที่ลุดอุมร์ก็ไปสุ่มนางสาวคนนั้นมาและจัดการแต่งงานให้เป็นภรรยาของอาซีม ซึ่งต่อมาทั้งสองก็มีลูกด้วยกัน คือนางอุมมูอาซีม และต่อมาก็ได้แต่งงานกับท่านอับดุลอาซิซ อิบน์ มัรวาน และมีทายาทเป็นชายคือท่าน อุมร์ อิบน์ อับดุลอะซิช นั่นเอง (‘Abd Allah al - Humaidi, 1998 : 10)

ในบันทึกของท่านริบานีได้กล่าวไว้ว่า วันหนึ่งท่านเห็นอุมร์ออกไปยังมัสยิดเพื่อประกอบศาสนกิจตามปกติวิสัยของท่าน ริยานีกล่าวว่า มีชายชราคนหนึ่งทำทางอ่อนแรงเดินถือไม้เท้าร่วมทางมาพร้อมกับอุมร์ เมื่อริยานีสังเกตเห็นการกระทำทางของชายชราผู้นั้น ท่านก็นึกในใจว่าชายผู้นี้คงจะหิวหรือต้องการอาหาร ครั้นเมื่อท่านอุมร์ระมัดระวังเรียบร้อย ท่านริยานีก็เข้าเรียนถามท่านว่า ชายชราผู้นั้นเป็นใคร? ท่านอุมร์ก็ตอบว่า เขาคือ นบีคัยฎีร์ ท่านเป็นคนซอแลห์¹¹ ท่านมาเพื่อแนะนำคุณธรรมจริยธรรมแห่งอิสลามให้กับผู้คน จากบันทึกดังกล่าวเป็นการยืนยันได้ว่า ท่านเคาะลีฟะฮ์อุมร์เป็นผู้โศกดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสพบปะกับท่านนบีคัยฎีร์ (Ibn Jauzi. 1984 : 54)

¹¹ ประพฤติดี

ในบันทึกของท่านมุซอ อิบน์ ฮัยยูนซึ่งเป็นผู้ดูแลเลี้ยงสัตว์ของมุฮัมมัด อิบน์ อะยีนะฮ์ได้บันทึกไว้ว่า ในสมัยของท่านอุมร์ อิบน์ อัลคัษษิษ ได้มีการเลี้ยงแพะแกะรวมไว้ด้วยกันกับสัตว์ดุร้ายอย่างสิงโตโดยซึ่งรวมไว้ด้วยกันในสถานที่เดียวกัน สัตว์เหล่านี้กลับใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันโดยไม่ทำร้ายกันแต่อย่างใด ซึ่งนับได้ว่าเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์ใจเป็นอย่างยิ่ง แต่ก็ยังมีนักประวัติศาสตร์หลายคนที่ไม่เห็นด้วยว่า เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องเกินกว่าที่จะยอมรับได้ (Chalabi, nd : 478)

นักประวัติศาสตร์ได้บันทึกไว้ว่า ในปี ฮ.ศ 88 ท่านอุมร์ อิบน์ อัลคัษษิษได้ออกเดินทางไปกับชาวกุร็อยซุ ครั้นเมื่อมาถึงไปยังสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งมีชื่อว่า ดันอิม ชาวกุร็อยซุก็ได้มารายงานสภาพทั่วไปของนครมักกะฮ์ให้ท่านฟัง โดยได้รายงานว่า ขณะนี้ได้มีความแห้งแล้งเกิดขึ้น การใช้จ่ายน้ำไม่เพียงพอและเกรงว่าหากเหตุการณ์นี้ยังเกิดขึ้นต่อไป อาจจะทำให้ผู้ที่เดินทางประกอบพิธีฮัจญ์ขาดแคลนน้ำ ซึ่งจะสร้างความเดือดร้อนให้กับพวกเขาเป็นอย่างมาก เมื่อท่านได้ยินดังนั้นท่านก็ได้ทำการละหมาดเพื่อขอประทานน้ำฝนจากอัลลอฮ์ และแล้วการวิงวอนของท่านก็ได้การตอบรับจากพระองค์ในทันที เพราะในคืนนั้นได้มีฝนตกลงมาที่ทุ่งอะรอฟะฮ์ ทุ่งมินาและหัจญ์มักกะฮ์ ซึ่งก็สร้างความชุ่มฉ่ำให้กับนครมักกะฮ์ไปทั่วบริเวณ จนหลายคนได้กล่าวกันว่า ปีนั้นนครมักกะฮ์มีความอุดมสมบูรณ์เป็นยิ่งนัก (Muhammad Ibrahim, 1988 : 49)